

EXERCISES

1) Identify and translate.

Example: भरामि – 1st Sg (Pres Ind Act) of √भृ (Class I) ‘to carry’ → ‘I carry’

- १) जुहोति → √हु (III) → 3p, sg, он возлияет
- २) बिभीमः → √भी (III) → 1p, pl, мы боимся
- ३) वेत्सि → √विद् (II वेत्ति) → 2p, sg, ты знаешь
- ४) भुञ्जमः → √भुज् (VII) → 1p, pl, мы едим (наслаждаемся)
- ५) आप्नोमि → √आप् (V) → 1p, sg, я получаю, добываю
- ६) तनोति → √तन् (VIII) → 3p, sg, он тянет
- ७) बुङ्क्थ → √भुज् (VII) → 2p, pl, вы наслаждаетесь
- ८) भिनत्सि → √भिद् (VII) → 2p, sg, ты разделяешь
- ९) यन्ति → √इ (II) → 3p, pl, они идут
- १०) पुनासि → √पू (IX) → 2p, sg, ты чистишь
- ११) वृणोषि → √वृ (V) → 2p, sg, ты покрываешь, окружаешь
- १२) वित्तः → √विद् (II) → 3p, du, они (двое) знают
- १३) वृणुथः → √वृ (V) → 2p, du, вы (двое) покрываете, окружаете
- १४) शक्नोति → √शक् (V) → 3p, sg, он может
- १५) आप्नुवः → √आप् (V) → 1p, du, мы (двое) достигаем
- १६) पुनीथः → √पू (IX) → 2p, du, вы (двое) очищаете
- १७) तनुमः → √तन् (VIII) → 1p, pl, мы тянем
- १८) भुनज्मि → √भुज् (VII) → 1p, sg, я ем, наслаждаюсь
- १९) बिभेमि → √भी (III) → 1p, sg, я боюсь
- २०) वृणामि → √वृ (IX) → 1p, sg, я выбираю
- २१) शक्नुथ → √शक् (V) → 3p, du, они (двое) могут
- २२) विद्मः → √विद् (II) → 1p, du, мы (двое) знаем, узнаём
- २३) एषि → √इ (II) → 2p, sg, ты идёшь
- २४) जुहुतः → √हु (III) → 3p, du, они (двое) возливают
- २५) वृणीवः → √वृ (IX) → 1p, du, мы (двое) выбираем

2) Using verbs from this chapter only, give the form listed in brackets.

Example: ‘carry’ (3rd Sg Pres Ind Act) → भरति

- a) ‘go’ (3 Sg) → √इ (I) → एति
- b) ‘be strong’ (3 Pl) → √शक् (V) → शक्नुवन्ति
- c) ‘fear’ (3 Sg) → √भी (III) → बिभेति
- d) ‘purify’ (1 Sg) → √पू (IX) → पूनामि
- e) ‘stretch’ (2 Du) → √तन् (VIII) → तनुथः
- f) ‘choose’ (3 Sg) → √वृ (IX) → वृणाति
- g) ‘sacrifice’ (3 Pl) → √हु (III) → जुह्वति
- h) ‘split’ (1 Sg) → √भिद् (VII) → भिनद्मि
- i) ‘cover’ (3 Du) → √वृ (V) → वृणुतः
- j) ‘stretch’ (2 Sg) → √तन् (VIII) → तनोषि
- k) ‘choose’ (1 Pl) → √वृ (IX) → वृणीमः
- l) ‘reach’ (3 Sg) → √आप् (V) → आप्नोति
- m) ‘go’ (1 Du) → √इ (II) → इवः

- n) 'split' (3 Pl) → √भिद् (VII) → भिन्दन्ति
 o) 'purify' (2 Pl) → √पू (IX) → पुनाति
 p) 'cover' (1 Sg) → √वृ (V) → वृणोमि
 q) 'sacrifice' (2 Sg) → √हु (III) → जुहोषि
 r) 'choose' (3 Pl) → √वृ (IX) → वृणन्ति
 s) 'reach' (2 Pl) → √आप् (V) → आपनुथ
 t) 'fear' (2 Du) → √भी (III) → बिभियथः

3) Translate into English.

१) पापाः पुरं दग्धुं न शक्नुवन्तीति क्षत्रिया विदन्ति ।

पापाः पुरम् दग्धुम् न शक्नुवन्ती इति क्षत्रियाः विदन्ति ।

Злодеи город сжечь не могут – об этом воины знают.

२) अपि जनैर्द्विष्टं क्षत्रियं वेसीति पृष्ट्वा नरो मित्रेण सहापैति ।

अपि जनैः द्विष्टम् क्षत्रियम् वेसि इति पृष्ट्वा नरः मित्रेण सहापैति ।

Людьюми ненавидимых воинов, так спросив, человек с другом

३) पुरमाप्तुं न शक्नुव इति बालौ चिन्तयतः ।

पुरम् आप्तुम् न शक्नुवः इति बालौ चिन्तयतः

До города добраться мы двое не можем – так два ребёнка думают.

४) कन्याः गृहम् एतुम् न शक्नुवन्ति बिभ्यन्ति च ।

Девушки домой идти не могут и боятся.

५) वने व्याघ्रं विदित्वा नरौ बिभीतः ।

वने व्याघ्रम् विदित्वा नरौ बिभीतः

О тигре в лесу узнав, два человека боятся.

६) पौरा ईश्वरस्य दानानि भुञ्जन्तीति कुमारो वेत्ति ।

पौराः ईश्वरस्य दानानि भुञ्जन्ति इति कुमारः वेत्ति

Горожане владыки дарами наслаждаются – об этом юноша знает.

७) अपि वने वस्तुं भुनक्षीति बाला नरमपृच्छन् ।

अपि वने वस्तुम् भुनक्षि इति बालाः नरम् अपृच्छन्

В лесу жить ты боишься? - так дети человека спросили.

८) अपि अन्नम् भुङ्क्थ इति बालान् अपृच्छम् । न भुञ्जम् इति प्रत्यवदन् । अपि अन्नम् भुनक्षि इति बालाम् पृच्छम् ।

अन्नम् भुनज्मि इति बालाः प्रत्यवदत् ।

Вы едой едите? - так детей я спросил. Не едим – так ответили. Ты еду ешь? - так я девочку спросил. Еду ем – так девочка ответила.

READINGS

The Reality of Things

यद् अशक्यम् न तद् शक्यम् यद् शक्यम् शक्यम् एव तत् ।

что невозможно, то невозможно, что возможно – только то возможно

न उदके शक्तम् याति न नावः गच्छति स्थले ॥

по воде (человеку) идти невозможно, (а) кораблю шагать по земле.

The Sattvic Mind

प्रवृत्तिम् च निवृत्तिम् च कार्य-अ-कार्ये भय-अ-भये ।

и действие и бездействие в действии-бездействии страхе-бесстрашии

बन्धम् मोक्षम् च या वेत्ति बुद्धिः सा पार्थ सात्त्विकी ॥

Узы и освобождение который знает разум, тот, Партха, сатвичен.

Kṛṣṇa Describes His Involvement in the Human World

परित्राणाय(Dat) साधूनाम् विनाशाय च दुष्कृताम् ।

Убежище благочестивым и уничтожение грешникам

धर्म-संस्थापन-अर्थाय संभवामि युगे युगे ॥ ८ ॥

Для установления нравственных законов рождаюсь я из эпохи в эпоху.

जन्म कर्म च मे दिव्यम् एवम् यः वेत्ति तत्त्वतः ।

Рождение и деяние мои божественные таким образом который знает истинно

त्यक्त्वा देहम् पुनः जन्म न एति माम् एति सः अर्जुन ॥ ९ ॥

оставив тело опять к рождению не приходит, ко мне приходит он, О Арджуна.

Hanumān Addresses Sītā and Tells Her How Rāma Has Suffered since Her Abduction (Part 2 of 3, concluded in Chapter 19)

तव अदर्शन-शोकेन राघवः प्रविचाल्यते ।

от того, что тебя не видит, Рама потрясён.

महता(Instr) भूमिकम्पेन महानिव शिलोच्चयः ॥ ४४ ॥

великим землетрясением великая даже гора
кананани सुरम्याणि नदी-प्रस्रवणानि च ।

леса прекрасные и водопады

चरत् न रतिम् अप्नोति त्वाम् अपश्यन् नृप-आत्मजे ॥ ४५ ॥

бродящий удовольствие не получает, тебя не видя, о, царевна

स त्वाम् मनुज-शार्दूलः क्षिप्रम् प्राप्स्यति राघवः ।

этот до тебя тигр среди людей быстро доберётся, Радхва

समित्रबान्धवम् हत्वा रावणम् जनकात्मजे ॥ ४६ ॥

с друзьями и родственниками убив Равану, о, дочь Джанаки